

ELÄINOIKEUSPUOLUEEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Yleiset kommentit

Uuden eläinlain tarkoitus oli modernisoida vanhaa eläinsuojelulakia ja toimia edistyksellisenä esimerkkinä muille maille. Ministeritasolta lakia myös kommentoitiin maailman edistyksellisemmäksi. Vaikka esitys sisältääkin kiitoksen arvoisia parannuksia, on selvää, että esityksen mukaisesta laista ei ole tulossa *edistyksellinen*. Laki on vanhentunut jo voimaan astuessaan, eikä se heijasta kasvanutta tutkimustietoa eläinten hyvinvoinnista tai kestä vertailua muiden maiden vallitseviin eläinlakeihin. Lausunrossamme tuomme esiin lakiin vaatimienne parannusten rinnalla muiden maiden jo tekemiä parannuksia omiin eläinsuojelulakeihinsa, jotka tukevat edellä esitettyä väitettä lakiesityksen puutteellisuudesta.

Marraskuussa 2021 jätetty lakiesitys on monelta osin ristiriitainen ja lajeja eriarvoistava. Lakiesityksen muutokset eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi ovat vaikutukseltaan valtaosin marginaalisia, tulkinnanvaraisia tai koskevat vain rajattua määrää eläimiä. Eläinsuojelulain uudistuksessa on nykyisessä muodossaan kuunneltu lähinnä vain hallitusta lähellä olevia eturyhmiä ja tuottajia, ei eläinsuojelija eläinoikeusjärjestöjä tai kansalaisten toiveita. Eläinten hyvinvoinnin sijaan lakiesitystä määrittävät hallitusohjelman linjauksen mukaiset kustannusrajoitteet ja eläintuotannolliset tavoitteet. Esityksessä ei toisaalta tehdä myöskään ajankohtaisia muutoksia, jotka olisivat kustannusneutraaleja, kuten eläimen itseisarvon kirjaaminen lakipykäliin, joten ristiriita lakiluonnoksen muotoilun sekä eläinoikeus- ja eläinsuojelujärjestöjen välillä on selkeästi arvoperustainen.

Monet eläinlakiehdotuksen hyvistä uudistuksista ovat marginaalisia, kuten hevosten pilttuukielto viiden vuoden siirtymäajalla; tämä koskee valtakunnallisesti ainoastaan kuutta tallia. Lakiehdotukseen kirjattu uusi kielto vaarantaa tarpeettomasti eläinten hyvinvointia kuulostaa myös hienolta, mutta on konkretian puuttuessa käytäntöön sovellettuna kuitenkin vaikea tulkita ja valvoa. Lakiesityksen keskeisin puute on, ettei se tuo parannuksia siihen, miten tuotantoeläimet nähdään edelleen hyväksikäytettävänä massana, jonka hyvinvointi tarkoittaa lähinnä minimitasoista huolenpitoa ja fyysisen terveyden korostamista kokonaisvaltaisuuden tai elämän arvokkuuden ehdoilla. Tiivistetysti: esitys hyväksyy, että tuotantoeläimet saavat kärsiä, koska tietyt tuotantotiloihin ja -tapoihin liittyvät epäeettiset käytännöt halutaan sallia myös jatkossa. Myös ihmisen toiminnasta luonnonvaraisille eläimille aiheutuvien ongelmien suhteen lakiesitys jää vajavaiseksi, eikä se missään muodossa takaa, että sairastunut tai loukkaantunut eläin saa lakiin kirjatun auttamisvelvollisuuden edellyttämää apua.

Eläinoikeuspuolueen lähtökohta on, että tiettyyn eläinten käyttötarkoitukseen sidottujen säännösten tai asetusten avulla ei missään tapauksessa saa olla sallittua alittaa eläinlain asettamia vähimmäisvaatimuksia, minkä lisäksi eläinlain pykälä tulee noudattaa myös mahdollisissa ristiriitatapauksissa. Eläinlain tulee siis olla sisällöltään täsmällinen ja yksiselitteinen. Tämän lisäksi eläinten rooleista ja niitä koskevista toimenpiteistä on käytettävä lainsäädännössä ja muussa hallinnossa läpinäkyvää kieltä. Asioista on puhuttava oikeilla termeillä, eli on käytettävä sanastoa, joka ei aiheuta vääriä mielikuvia, vaan tuo lainsäätäjille, viranhaltijoille ja kansalaisille esille eläimen todellisen roolin toimijana tai toimenpiteen kohteena. Muutoin laki on jo ilmestyessään vesitetty, kelvoton ja mielivaltaisesti tulkittavissa.

Suomi ei tule lukeutumaan eläinsuojelun kärkimaihin, jos lakiesitys menee tällaisenaan läpi. Mikäli lakia voitaisiin pitää millään mittarilla edistyksellisenä, sen pitäisi vähintäänkin:

- kieltää turkistarhaus
- kieltää porsaiden kirurginen kastratio
- kieltää broilereiden pitäminen tuotannossa
- kieltää liikkumista estävät rakenteet, kuten parsinavetat ja emakoiden ja kanojen häkit, ilman poikkeuksia.
- kirjata eläinten itseisarvo lakitekstiin
- tehostaa eläinsuojeluvalvontaa
- sisältää loukkaantuneen tai sairastuneen luonnonvaraisen eläimen auttamisvelvollisuus

Seuraavaksi nostamme pykäläkohtaisesti esiin lain puutteita ja kuvailemme vaatimiamme parannuksia.

Yleiset säännökset

● 1 § lain tarkoitus

Lain valmistelussa keskeiset periaatteet, kuten eläinten kunnioittaminen ja hyvinvointi näkyvät lakiesityksessä sanaston tasolla: "Lain tarkoituksena olisi eläinten hyvinvoinnin edistämisen ja suojelun lisäksi eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen." Eläinten hyvä kohtelu ei kuitenkaan lisääny sillä, että lakiin kirjoitetaan sana 'hyvinvointi'. Ehdotuksessa todetaan, että "näiden tarpeiden toteuttamiseen eläimellä on vahva sisäsyntyinen tarve siitä riippumatta, millaisessa ympäristössä eläintä pidetään." Näin ollen lakiesitys on alun alkaenkin ristiriidassa

itsensä kanssa salliessaan esimerkiksi turkistarhauksen ja liikkumista estävät rakenteet, kuten parsinavetat sekä emakoiden ja kanojen häkit. .

1 §:n perusteluissa sanotaan seuraavaa: "Lain tavoitteeksi ehdotetaan lisättäväksi myös eläimen kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen. Eläinten kunnioittamisen taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on itseisarvo, joka on riippumaton eläimen arvosta ihmiselle. Eläimen itseisarvo tarkoittaa sitä, että eläin itsessään on arvokas. Itseisarvon vastakohta on välinearvo." Taustoittava osuus kertoo itseisarvon olevan kirjattuna useamman verrokkimaan lainsäädännössä sekä EU:n koe-eläimiä koskevassa direktiivissä. Itseisarvo mainitaan esityksessä myös useamman pykälän perusteluissa, mutta itse lakitekstiin sitä ei ole kirjattu.

Eläinten itseisarvon kirjaaminen uuteen eläinsuojelulakiin olisi ensisijaisesti lähinnä periaatteellinen muutos, jolla ei välttämättä olisi välittömiä käytännön vaikutuksia. Itseisarvon tunnustaminen muuttaisi pitemmällä aikavälillä ajattelua ja käsitystämme siitä, millainen eläinten käyttö ja kohtelu on sallittua. Itseisarvoa ei olla tästä huolimatta kirjaamassa uuteen lakiin, ainoastaan sen perusteluihin. Juridisesti nämä eivät ole sama asia. Kun itse lakiteksti on vahvasti velvoittava oikeuslähde, joita esimerkiksi oikeuslaitos ja virkamiehet joutuvat päätöksenteossaan ja toiminnassaan noudattamaan, on hallituksen esitykseen sisällytettävät lain perustelut vain heikosti velvoittavia oikeuslähteitä. Niistä ilmi käyvä lainsäätäjän tarkoitus on periaatteessa huomioitava oikeuslaitoksen ja viranomaisten päätöksenteossa, mutta niistä voidaan tietyissä tilanteissa perustellusti poiketa eikä huomioimatta jätettäessä kyse ole virkavirheestä.

Ero siinä, kirjataanko itseisarvo uuteen eläinlakiin, on siis huomattava. Eläimen itseisarvon kirjaaminen lakiin tarkoittaisi, että periaatteellisella tasolla viranomaiset ja oikeuslaitos olisivat kaikessa päätöksenteossaan velvoitettuja huomioimaan sen, että eläimet ovat yksilöitä, joiden elämällä on niille itselleen arvoa. Sen sijaan kirjauksen jättäminen lain perusteluihin avaa portin poikkeamiin itseisarvon kunnioittamisen periaatteesta, joita itse eläinlakiehdotus itsessään on jo muutenkin täynnä.

Itseisarvo on tunnustettu laissa, eikä pelkästään sen perusteluissa, ainakin seuraavissa maissa: Norja, Sveitsi ja Alankomaat.

Eläinten kunnioituksen määritelmä, sellaisena kuin se nykyisessä lakiehdotuksessa on esitetty, on epäjohdonmukainen ja lajisyriävä. Vaikka lakiesityksen esittelyssä väitetään, että "eläinten kunnioittaminen liittyy omalta osaltaan kaikkiin eläimen hyvinvointia edistäviin säännöksiin" se tulee konkreettisesti esiin vain luonnonvaraisten eläinten, lemmikkien ja vihteessä käytettävien eläinten tapauksissa. Tuotannossa pidettävien eläinten kunnioitus ei konkretisoidu laissa, vaan se jää tyhjäksi sanahelinäksi.

Otetaan esimerkiksi turkistarhaus: Eläinten kunnioitusta käsittelevässä lain perusteluissa sanotaan, että: ”lain tulisikin heijastaa kulloinkin yhteiskunnassa vallitsevaa tahtotilaa siitä, miten ja mihin tarkoituksiin eläimiä käytetään”. 74 % suomalaisista ei hyväksi nykymuotoista turkistarhausta. Jos tuleva laki todella heijastaisi yhteiskuntamme tahtotilaa, se kieltäisi turkistarhauksen. Lain perusteluissa nostetaan esiin, että eläinten kunnioituksen näkökulmasta ”eläinten käyttämiseen puhtaasti somisteena tai esineen tavoin esimerkiksi taiteessa tai viihteessä” tai trendi lemmikkieläinten turkin värjäämiseen loukkaa eläimen kunnioitusta. On toki selvää, että kyseiset asiat loukkaavat eläimen kunnioitusta ja niitä tulee rajoittaa, mutta millä tavoin nykyinen turkistarhaus eroaa niistä? Turkiksen käyttö ei ole tarpeellista, vaan se on verrattavissa täysin esteettisiin syin ylläpidettyyn trendiin tai kulttuuri-ilmiöön. Turkiseläimen ruumis takin kauluksessa tai pipon tupsussa loukkaa kyseisen eläimen kunnioitusta samalla tavoin kuin lakiesityksen perusteluissa esiin nostetut asiat.

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

- **6 § lain yleiset periaatteet**

6 §:n perusteluissa mainitaan ajatus eläimen itseisarvosta. Jo yleisen yhteiskunnallisen arvokeskustelun vuoksi tämän tulisi olla selkeästi mainittuna myös itse lakitekstissä.

Lain perusteluissa käytetty määritelmä kärsimykselle kaipaa terävöittämistä ja esimerkiksi eläimen lajityypillisten käyttäytymistarpeiden estymisen huomioonottamista kärsimystä aiheuttavana toimenä. Pykälässä tulisi myös painottaa, että kaikessa eläimen pidossa ja käsittelyssä tulee aina noudattaa varovaisuusperiaatetta, kun arvioidaan eläimelle mahdollisesti aiheutuvaa kipua tai kärsimystä.

- **7 § sairaan ja vahingoittuneen eläimen auttaminen**

7 §:ssä mainitaan maakunnan ainoaksi velvollisuudeksi loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten osalta niiden lopettamisen. Edellytämme, että tässä pykälässä tai 29 §:ssä säädetään myös maakunnan velvollisuudesta järjestää alueellaan 61 §:n vaatimukset täyttävä hoitopaikka kuntoutettaviksi arvioiduille luonnonvaraisille eläinyksilöille.

- **8–10 § eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset**

Kannatamme ja pidämme hyvänä 8 §:n rajauksia pidettäviin eläinlajeihin, mutta näemme, että liitteessä 1 ehdotettua eläinlajien kirjoa pitää kaikissa tapauksissa selvästi supistaa. Verraten aikaisempaan lakiesitykseen liitteen 1 eläinlajien määrää

on kasvatettu niin nisäkkäiden kuin lintujen kohdalla, mikä on muutos huonompaan suuntaan. Edellytämme myös, että 10 §:n poikkeusmahdollisuudesta luovutaan kokonaan.

- **liite 1: tuotantoeläiminä pidettävät nisäkkäät ja linnut**

Liitteen 1 tuotantoeläinlistasta tulee poistaa vähintäänkin kaikki petoeläinlajit: minkki, hilleri, soopeli, kettu sekä naali ja niiden risteymät ja supikoira. Tutkimukset osoittavat, ettei näiden eläinlajien yksilöiden lajityypillisiä tarpeita voida tyydyttää missään tuotantomuodossa, joten niiden pito tuotantoeläiminä on kiellettävä. Lisäksi edellytämme, että myös muiden kuin nisäkkäiden ja lintujen mahdollisesti sallitut tuotantoeläinlajit on yksiselitteisesti listattava ja perusteltava.

Eläinten kohtelu

- **12 § kohtelun yleiset vaatimukset**

Pidämme hyvänä 12 §:n lähtökohtia eläimen käsittelystä.

- **13 § kielletty kohtelu**

13 §:ssä kiellettävään kohteluun tulisi lisätä eläimen käyttö harrastustoiminnassa siten, että sen terveys tai hyvinvointi vaarantuu. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset kohde-eläinkäytännöt metsästyskoirien harjoittamisessa. Edellytämme, että pyydystä ja päästä -kalastus kielletään yksiselitteisesti tämän pykälän alla.

- **14 § sukupuoliyhteys eläimen kanssa kiellettäisiin**

Pidämme huolestuttavana sitä, että lakiesityksessä muotoillaan kohdassa 14 § näin: "Sukupuoliyhteyttä ei sen sijaan olisi vielä esimerkiksi se, että sukupuolielimet koskettavat toisiaan. Myöskään pelkkä sukupuolielimen taikka peräaukon koskettelu ei olisi sukupuoliyhteyttä." Viitaten lain perusteluissa kirjoitettuun kohtaan siitä, että ihmisen käyttäessä eläintä seksuaalisten tarpeidensa tyydyttämiseen eläin on alisteinen ihmisen mielihaluille, lainausmerkeissä oleva kohta pitää muuttaa. Eläintä on suojeltava paremmin kaikelta seksuaaliselta hyväksikäytöltä. Sukuelinten ja peräaukon koskettelu voidaan kieltää muissa kuin hoitotoimenpiteisiin liittyvissä tilanteissa. Ihmissukuelinten ja eläinsukuelinten koskettelu pitää laskea kuuluvaksi sukupuoliyhteyden piiriin. Mikään eläintä koskeva hoitotoimenpide ei edellytä ihmissukuelinten esilletuontia.

- **15 § eläimille tehtävät toimenpiteet**

15 §:n 3 momentissa luetelluista poikkeuksista tulee poistaa eläimen jalostusarvon määrittäminen. Pykälässä tulisi lisäksi edellyttää, että kaikkien toimenpiteiden

kohdalla on aina valittava vähiten eläintä haittaava tapa, mikäli useita vaihtoehtoisia menetelmiä on valittavissa.

- **16 § toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö**

16 §:n esittämä pakollinen kivunlievitys on erinomainen esitys. Pykälän perusteluissa on kuitenkin porsaiden kastraation yhteydessä mainittu vain tulehduskipulääkkeen antaminen, joka ei missään nimessä ole riittävä kivunlievitys suhteessa toimenpiteeseen. Esitämmekin, että porsaiden kirurginen kastratio kielletään kokonaisuudessaan. Esimerkiksi Britanniassa porsaita ei kastroida lainkaan.

Eläinten hoito

- **20 § hoidon yleiset vaatimukset**

Kiitämme sitä, miten 20 §:n 1 momentti kiteyttää eläinten hoidon vaatimukset yksiselitteisesti. Käytännön toteutuksessa on kuitenkin selviä ongelmia ja soveltamattomia ristiriitoja lakiesityksen sisällä.

Pykälän perusteluissa todetaan: "Hoitoon kuuluu eläimen fyysisistä tarpeista huolehtimisen lisäksi myös eläimen henkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen. - - - Uutta olisi vaatimus siitä, että eläimellä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa tiettyjä olennaisia käyttäytymistarpeitaan." Miten henkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen näkyy siinä, ettei lakiesityksessä puututa siihen, että lypsylehmät pidetään parsissa, broilerit kärsivät jalostuksesta ja turkistarhatut yksilöt häkkelämästä? Miten tämä uusi vaatimus olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamisesta suhteutuu esimerkiksi yllä mainittujen eläinlajien kohdalla? Minkä arvoinen on laki, joka ei itsekään toteuta omia periaatteellisia vaatimuksiaan?

"Olennaisena käyttäytymistarpeena voidaan pitää myös tilapäistä tarvetta käyttäytyä tietyllä tavalla, esimerkkinä tästä vaikkapa monella eläinlajilla esiintyvä tarve rakentaa pesä ennen jälkeläisten syntymistä." Myöskään tätä perustelua ei huomioida säädettäessä muun muassa sikojen tuotannossa. Pelkästään lain hengen ja periaatteiden toteuttaminen tarkoittaisi sitä, että emakkohäkit on kirjattava kiellettäviksi. Vastaavasti tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on määritellyt leikin yhdeksi olennaisista käyttäytymistarpeista, joten siitä tulisi lisätä maininta 1 momentin listaukseen. Vähintään pykälän perusteluissa tulisi mainita myös lisääntymis- ja ruokailukäyttäytyminen, joiden lajityypillistä toteutumista eläinten hoidon tulee edistää. Tämän tulee sisältää mm. ulkoilusta nauttivien eläinten jatkuva oikeus ulkoiluun.

● 21 § ruokinta ja juotto

21 §:n juomavettä koskeva kirjaus tulee muotoilla siten, että eläimen oikeus sulaan juomaveteen sen pysyvässä hoitopaikassa aina janon syntyessä on yksiselitteinen ja kiistaton. Pykälän tai sen perusteluiden muotoilun tulee myös tukea tämän vaatimuksen valvontaa ja sanktiointia. Pykälässä on lisäksi selvästi kiellettävä elävien eläinten käyttö toisen eläimen ravinnoksi.

● 25 § eläinjalostus

Katsomme, että 25 §:n käsittelemä eläinjalostus kokonaisuudessaan on eettisesti kyseenalaista toimintaa. Vähintäänkin kaikki sellainen jalostus, jossa eläimiä pakkoastutetaan tai ylläpidetään eläimen hyvinvoinnille haitallisia laji- tai rotupiirteitä, tulisi yksiselitteisesti kieltää. Pykälän tai valtioneuvoston asetuksen tulisi sisältää eläinlääkäreille asetettava ilmoitusvelvollisuus tällaisesta toiminnasta tai sen aikaansaamien ongelmien korjaustoimenpiteistä, joita ovat esimerkiksi typpäkuonoisten koirien hengitystieleikkaukset.

Esitys sanoo, että “eläinten jalostuksella tulisi pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen”. Vuonna 2017 eläinlääkäri Eija Kaukosen väitöstyötä varten tutkittiin yli satatuhatta lintua. Tutkimus on yksi maailman ensimmäisistä broileriemojen hyvinvointia selvittävistä tutkimuksista. Tutkimuksessa todettiin vakavia vaurioita teurasiässä kanalasta riippuen keskimäärin 64 prosentilla tutkituista broileriemoista. Nopeaksi jalostettu kasvu ja virikkeetön ympäristö heikentävät broilereiden hyvinvointia.

Eläinoikeuspuolueen näkökulmasta broilerien jalostus ja elinolosuhteet ovat täysin kestäättömällä pohjalla ja broilerien jalostus ja pitäminen tuotannossa tulisi kieltää. On erikoista, että jo nykyisen lain mukaan viranomaisilla on ollut mahdollisuus puuttua jalostukseen, mutta jättikettujen, lypsylehmien, broilerien ja koirien jalostukseen ei silti ole puututtu.

Tanskassa ja Sveitsissä on erityistä säätelyä broilereiden osalta: Kummallakin valtiolla on tiukat vaatimukset koskien luonnonvaloa ja valaistusta. Lisäksi Tanskassa eläinten vointi tulee tarkistaa vähintään kahdesti päivässä ja sairaat eläimet tulee teurastaa välittömästi.

Kiitämme 25 §:n 4 momentissa eläimen omistajalle tai pitäjälle esitettyyn velvollisuuteen estää hallitsematon lisääntyminen. Tämä velvollisuus tulee vaikuttamaan ratkaisevasti kissapopulaatio-ongelmaan. Tulevassa asetuksessa, jossa määritellään tarkemmin säännökset hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi, tulee huomioida kaikki ne tavat, joilla kissapopulaatioita syntyy.

- **26–27 § löytöeläimet**

Kissojen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on tarkoitus säätää pakolliseksi vuoden 2026 alusta alkaen. Kiitämme kissojen rekisteröinnin säätämisestä pakolliseksi. Se tulee olemaan yksi keino populaatiokissaongelman ratkaisemisessa.

Pykälän 3 momentin mukaan löytöeläintä olisi säilytettävä vähintään 15 päivän ajan siitä, kun eläimen omistajalle tai pitäjälle on ilmoitettu eläimen talteenotosta, tai talteenotosta on julkaistu 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus. Tämän jälkeen kunnalla olisi oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin. Pykälässä tulisi edellyttää, että löytöeläimen lopetuksen tulee aina olla toissijainen vaihtoehto uuden kodin etsimiselle, ja määrätä, että löytöeläin luovutetaan eteenpäin aina tunnistusmerkittynä, rokotettuna ja kastroituna/steriloituna. Pykälään tulisi näin ollen lisätä kohta, jossa kunnallisen löytöeläinpaikan on oltava yhteydessä paikalliseen/lähimpään eläinsuojeluyhdistykseen ennen eläimen lopettamista ja tiedusteltava yhdistyksen mahdollisuutta ottaa eläin haltuunsa.

Vanhassa luonnoksessa oli uutena vaatimuksena kiinniotettujen eläinten kuljetuksen järjestäminen talteenottoaikaan. Tämä on nyt uudesta luonnoksesta pudonnut pois. Tämä vaatimus pitää palauttaa uuteen luonnokseen. Kunnan löytöeläimistä huolehtiva taho sitoutuu noutamaan talteenotetut eläimet ja saa siitä myös korvauksen.

- **7 §, 28–29 § ja 61 § avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläinten hoito**

28 §:n esittämä kielto selkärankaisten luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamiselle tulisi laajentaa koskemaan yksiselitteisesti kaikkia luonnonvaraisia eläimiä ja 2 momentin poikkeuslistasta poistaa vähintäänkin kalataloudelliset syyt. Luonnonvaraisten eläinten pito ei missään tapauksessa tue lain perusteluissa mainittua tavoitetta eläimen lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteutumisesta.

Eläimen pitopaikka

- **33–37 § pitopaikkoihin sovellettavat vaatimukset**
- **121–122 § nautojen ja sikojen pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset**

Jo voimassa olevan eläinsuojelulain 4 §:n mukaan eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen. Lisäksi määritellään näin: “Eläimen pitäminen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Säännöksen tarkoituksena on turvata eläimen lähiympäristön luominen sellaiseksi, että eläimen voidaan arvioida siinä eläessään pystyvän tyydyttämään tärkeimpiä fysiologisia tarpeitaan ja käyttäytymistarpeitaan.” Uusi esitys tarkentaa, että “eläimen

on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoon vaikeuksitta” (33 §) ja “eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä, eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymistä estävillä rakenteilla” (37 §). Nämä ovat hyvin yksiselitteisiä vaatimuksia.

Laki, jonka esipuheen mukaan on tarkoitus tarkentaa ja täydentää eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säädöksiä siten, että niissä otetaan entistä paremmin huomioon eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja kohtelu, ei voi tinkiä niistä olematta jo lähtökohtaisesti kelvottoman ristiriitainen.

Esimerkiksi 37 §:n poikkeuksia pysyvän pitopaikan vaatimuksiin ei voida missään nimessä hyväksyä eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Samoin yhtenä esimerkkinä lakiesityksen sisäisestä ristiriidasta käyvät esimerkiksi 59 §:ssä kuvatut edellytykset broilerin kasvatustiheyden nostosta yli 39 elopainokilon neliometriä kohden, joka ei missään nimessä mahdollista eläinlajin lajityypillistä käyttäytymistä, sekä 94 §:n poikkeukset yleisiin hallinnollisiin pakkokeinoihin, kun kyseessä on broilerikasvatus. Onkin käsittämätöntä, että jostain syystä broilerit, turkiseläiminä pidetyt lajit, häkkikanat, siat ja naudat jäävät tämän lakiehdotuksen myötä elinolosuhteissaan edelleen lainsuojattomiksi.

Se, että parsinavetoille ei myönnettäisi enää investointitukea, ei paranna olemassa olevien ja olemassa oleviin navettoihin joutuvien eläinten hyvinvointia millään tavalla. Tämä on selkeästi taloudellisista syistä tehty päätös, ei eläinten hyvinvoinnin edistämistä. Moni uusista, sinänsä tarpeellisista kohdista ei myöskään suoraan vaikuta eläinten oloihin, tarpeisiin ja jatkuvaan hyvinvointiin, vaan liittyy esimerkiksi eläinten pitoon liittyvien välineiden kunnossapitoon ja velvoitteeseen varautua häiriötilanteisiin kuten sähkökatkoksiin.

Sekä nykyisessä eläinsuojelulaissa että uudessa esityksessä on useita kohtia, joiden osalta tiedämme kuluttajien olevan lähestulkoon yksimielisiä siitä, että lainsäädännön tulisi olla tiukempaa. Vaikka esitys kieltäisi tiineytyshäkit, se sallisi edelleen porsitushäkit, jotka rajoittavat emakon liikkumisen ja vuorovaikutuksen porsaiden kanssa. Porsitushäkkien käytön perusteluiksi sanotaan yleensä porsaskuolleisuuden vähentäminen. Tutkimuksissa on kuitenkin löydetty, että porsaskuolleisuus on samaa luokkaa vapaaporsituksessa kuin häkkiporsituksessa, kun karsinapinta-ala on riittävä ja olosuhteet ovat eläimille. Esityksessä sanotaan, että: “Tiineytyshäkeistä luopuminen on merkittävä eläinten hyvinvointikriteeri, joka vaikuttaa sianlihan tuotannon hyvinvointistatukseen kilpailijamaihin verrattaessa ja näin ollen suomalaisen sianlihan asemaan markkinoilla.” Eläinoikeuspuolue katsoo, että eläinten hyvinvoinnin parantamisen ei pitäisi olla eläinten hyvinvointia valvovan lain kontekstissa statussymboli ja kilpailuvaltti, vaan yhteiskunnan oikeudenmukaisen kehityksen luonnollinen osa.

Esitetyssä lakiluonnoksessa tietyt eläinlajit vapautetaan kytkettynä pitämisestä, tiettyjä ei – jälleen vakava esimerkki perusteettomasta lajisorrosta. Lisäksi tiineystyshäkkien siirtymäajassa näkyy selkeästi tuottajien painostuksen vaikutus, sillä siirtymäaika on todella pitkä, vaikka samassa ajassa voitaisiin kieltää myös porsitushäkit.

Tiineytyshäkkien kiellon siirtymäaika nyt 12 vuotta, mutta muutoksen pitäisi tapahtua selkeästi nopeammin. Vaadimme, että siirtymäaika muutetaan yhteneväiseksi muiden eläinlajien kytkettynäpitämisen siirtymäaikaan eli viiteen vuoteen. Ehdotuksen mukaan hevosten pito pilttuussa karsinan sijaan kiellettäisiin viiden vuoden siirtymäajalla. Viiden vuoden siirtymäajalla kiellettäisiin myös muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuva kytkettynä pitäminen. Ei ole mitään syytä kohdella emakkoja eriarvoisesti.

Tiineytyshäkit on kielletty seuraavissa maissa: Ruotsi, Norja, Tanska (siirtymäajalla). Alankomaissa tiineytyshäkissä saa pitää max 4 päivää. Porsitushäkit on kielletty seuraavissa maissa: Ruotsi, Norja. Sveitsissä edellytetään pehmikettä ja vapaata liikkumista.

Tehokkaimpia käytännön keinoja nautojen hyvinvoinnin edistämiseksi ovat kytkettynä pitämisen vähentäminen sekä jaloittelun ja laidunnuksen lisääminen. Eläinoikeuspuolue edellyttää, että uudessa eläinlaissa säädetään parsinavetoista luopumisesta siirtymäajalla ilman poikkeuksia ja edellytetään taloudellisesti tuettua siirtymistä pihattonavetoihin, joissa naudat saavat liikkua vapaasti laumassa. Lisäksi pihattonaudoille pitää laissa turvata mahdollisuus oikeaan laiduntamiseen kesäkaudella. Näin ei nykyisin ole. Jos uudisrakentamisen tahti on nopeaa ja lehmämäärän sallitaan laskea prosentoina vuodessa, parsinavetoista luopuminen olisi mahdollista jo vuonna 2025. EOP vaatii, että parsinavetat kielletään tutkimustietoon nojaten kahdeksan vuoden siirtymäajalla.

Seuraavissa maissa on laidunpakko lypsylehmille: Ruotsi, Norja, Sveitsi. Seuraavissa maissa on parsinavetat kielletty (vanhatkin siirtymäajoilla): Tanska, Norja. Ruotsissa sonnien kiinnipitäminen pysyvästi on ollut kiellettyä vuodesta 2017 ja kaikkien lihanautojen on päästävä vähintään jaloittelutarhaan kesäaikana.

“Eläimen hyvinvoinnilla tarkoitetaan eläimen kokemusta sen omasta psyykkisestä ja fyysisestä olotilasta. Eläimen hyvinvointiin vaikuttavat eläimen mahdollisuudet sopeutua ympäristön tapahtumiin ja olosuhteisiin. Jos sopeutuminen ei onnistu tai aiheuttaa eläimelle jatkuvaa tai voimakasta stressiä, räsitystä, käyttäytymishäiriöitä tai terveyshaittoja, eläimen hyvinvointi heikkenee.” Mielestämme on erittäin hälyttävää, että lakiehdotus sotii jatkuvasti itseään vastaan. Turkiseläiminä pidettävät yksilöt eivät sopeudu hyväksyttävällä tavalla pitomuotoonsa. Tutkimukset osoittavat, että häkissä eläminen aiheuttaa käytöshäiriöitä stereotyyppisestä käyttäytymisestä

apatiaan ja itsensä vahingoittamiseen. Kesyntymättömyys aiheuttaa eläimissä näissä olosuhteissa jatkuvaa pelkoa ja stressiä.

Turkistarhausta ei voi perustella millään argumentaatiota kestäväällä tavalla. Lakiesityksessä todetaan, että eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä ja että eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon fyysiset ja henkiset käyttäytymistarpeet. Tästä huolimatta turkistarhauksen asemaa laillisena elinkeinona ei esityksessä kyseenalaisteta. Turkistarhaus on perustellusti lain kirjaimen vastainen elinkeino. Eläinoikeuspuolue katsookin, että turkistarhaus on yleiseurooppalaisen trendin mukaisesti kiellettävä välittömästi.

Turkistarhaus on kielletty muissa Euroopan valtioissa seuraavasti: Tarhaus on kokonaan kielletty Norjassa, Ranskassa, Virossa. Kettujen tarhaus on kielletty Ruotsissa, Tanskassa ja Alankomaissa. Sveitsissä määräykset ovat niin tiukat, että tarhaus on loppunut kokonaan.

Edellä mainitun lisäksi kaikki häkki- ja ritiläpohjaiset eläinten pitopaikat tulee laissa kieltää. Pito-olosuhteissa tulee myös velvoittaa ottamaan huomioon jokaisen eläinlajin lajityypilliset käyttäytymistarpeet, kuten pesänrakennusvietti, tarve elää laumassa tai yksin, eläimen luontainen vuorokausirytmistö ja niin edelleen. Jokaisella pidettävällä eläinyksilöllä tulee olla mahdollisuus toteuttaa näitä tarpeita samanaikaisesti.

Eläinten tuonti ja luovutus

- **39 § Koiran- ja kissanpentujen tuontikielto.**
- **40 § Koirien ja kissojen myynti-ilmoitus**

Kiitämme pykälien 39 ja 40 pentutehtailua ennaltaehkäisevästä vaikutuksesta.

- **42 § Eläinten luovutukseen liittyvät rajoitukset**

Liikkuvan eläinkaupan kiellon laajentaminen, eläinten luovuttamiskielto arpajais- ja kilpailuvoitoina sekä ikärajan asettaminen eläimen hankintaan ovat hyviä uudistuksia. Hyvää on myös pääjalkaisten ottaminen mukaan liikkuvan kaupan kiellon piiriin. Esitämme, että koirien, kissojen, frettien sekä isojen papukaijojen lisäksi mitään eläinlajia ei tule saada myydä eläinkaupoissa.

Eläinkilpailut ja -näyttelyt

- **43–49 § kaikkiin eläinkilpailuihin ja -näyttelyihin sovellettavat säännökset**

Lemmikkien hyödyntäminen ihmisten apulaisina esimerkiksi palvelus- tai terapiakoirina tai viranomaisten tai yksityissektorin työvälineinä on toteuduttava näiden eläinten tarpeita ja hyvinvointia kunnioittaen. Tämä koskee myös muuta eläinten harrastus- ja kilpailukäyttöä. 43 §:n esittämää rajoitusta tulisi laajentaa siten, että kaikki kilpailu- ja näyttelytoiminta on sallittua vain, jos se välittömästi tukee eläinlajin hyvinvointia ja lajityypillisiä käyttäytymistarpeita.

Eläinoikeuspuolueen kanta on, että vedonlyönti eläinurheilusta on tässä yhteydessä kiellettävä kaikissa muodoissaan, sillä se syventää eläimen asemaa urheiluvälineenä.

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

- **50–51 § eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus**

Eläinoikeuspuolueen kanta on, että sirkuseläinten positiivilistan laatiminen ei riitä, vaan kaikenlainen esitys- tai näyttelytoiminta, jossa eläimiä laitetaan tekemään niille ei-lajityypillisiä temppuja viihdetarkoituksessa tai niitä kuljetetaan pienissä tiloissa ympäriinsä, tulee kieltää. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ainoastaan sellainen taide- tai viihdetoiminta, joka tukee myös eläimen hyvinvointia, olisi sallittua. Perinteisessä sirkuksessa eläimiä koulutetaan usein alistavin, kivuliain ja stressaavin menetelmin, minkä vuoksi tämän kaltainen eläinten hyödyntäminen on lopetettava. Kiertävien esitysten on vaikea taata eläinten hyvinvointia, sillä kuljetus- ja näyttelytiloissa häkkien, terraarioiden tai akvaarioiden koot jäävät helposti liian pieniksi ja olosuhteet ovat kaikinensa stressaavat. Myös matkatoimistoja ja muita tapahtumajärjestäjiä tulee kieltää myymästä eläimiä käyttäviä sirkusesityksiä ulkomailla.

Uusi vaatimus, jossa säädetään eläintarhoissa ja pysyvissä eläinnäyttelyissä pidettävien luonnonvaraisten eläinten esityskäytöstä niin, että eläimet voivat esittää yleisölle ainoastaan niiden hoitoon liittyviä taitoja, on hyvä. Särkänniemen delfinaarion kaltaiset temppu-näytökset tulee jättää historiaan.

Eläinoikeuspuolueen mielestä kaikki nykyisen kaltaiset eläintarhat, joissa tarhan lajisto koostetaan viihteellisin perustein, tulisi lopettaa hallitusti. Eläintarhojen tehtäväksi tulisi jäädä ainoastaan luonnonvaraisten eläinten auttaminen, eläintietouden lisääminen ja eläinsuojelua edistävä tutkimus ja toiminta. Tällöin tarhoissa pidettäisiin ainoastaan sellaisia eläinlajeja, joiden luotoon palauttaminen on

mahdollista tulevaisuudessa tai eläinyksilöitä, jotka tarvitsevat apua ja eivät tule toimeen luonnossa.

- **60 § ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito**
- **liite 2 ammattimaisen tai muun laajamittaisen eläintenpidon määrittely**

Liitteen 2 ammattimaisen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvan eläintenpidon määreissä myös pienikokoisista seura- ja harrastuseläinlajeista tulee asettaa säädös yksilömäärän, eikä pitopaikan (akvaario, häkki, terraario) mukaan. Pitopaikkojen määrän mukaan tapahtuva luokittelu voi johtaa laajamittaiseen eläinyksilöiden pitämiseen ilman ilmoitusvelvollisuutta.

Eläinten lopetus

- **64 § lopetusta koskevat yleiset vaatimukset**

Huomautamme, että 64 §:ssä laki tulisi olemaan jälleen itsensä kanssa ristiriidassa. Eläinten lopetus viihdetarkoituksessa tai kulttuurikokemuksena kiellettäisiin, mutta perinteistä metsästystä tai kalastusta ei pidettäisi säännöksessä kiellettynä toimintana. Eläinoikeuspuolue haluaa vähintäänkin viihdetarkoitukselle tarkemmat perustelut: mitkä perustelut erottelevat riittävän yksiselitteisesti 'viihteen' ja 'perinteisen metsästyksen'? Ehdotamme, että pykälässä kielletään muu kuin välittömään ravinnonhankintaan liittyvä metsästys ja kalastus.

“Pykälän 1 momentin mukaan eläinten lopetus viihdetarkoituksessa kiellettäisiin. Säännös olisi uusi ja se liittyisi lain tarkoitukseen lisätä eläinten kunnioitusta itseisarvoisina olentoina.” Asian kirjaaminen lakiin on toki käypä ajatus, mutta se myös paljastaa jotain järkyttävää kollektiivisesta eläinsuhteestamme: olemmeko todella tilanteessa, jossa viihteellisen tai kulttuurikokemuksellisen kuoleman kieltäminen on tapa, jolla muiden eläinten itseisarvoa parhaiten kunnioitetaan?

Viranomaiset ja niiden tehtävät

- **71–75 § Ruokavirasto, aluehallintovirasto, tullit, kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi**

Eläinsuojeluasiamiehen virka perustettiin määräaikaisena elokuussa 2013, mutta lakkautettiin jo 2,5 vuoden päästä. Uudelleen virka perustettiin 2020 määräaikaisena päättymään vuonna 2023. Eläinoikeuspuolue katsoo, että eläinkysymykset ovat laajempia kuin pelkästään eläinsuojeluun liittyvät käytännön asiat, ja siksi olisi loogista, että eläinten asioiden parantajana ja edistäjänä toimisi *eläinasiavaltuutettu*. Termi olisi sekä viranhaltijan tehtäväkenttää paremmin kuvaava että sukupuolineutraali ammattinimike. Edellytämme että virka asetetaan lailla pysyväksi.

Paikallisten eläinsuojeluviranomaisten ammattitaitoon on kiinnitettävä huomiota kouluttamalla poliisit ja syyttäjänviranomaiset tehtäviinsä nykyistä laajemmin. Eläinsuojelukysymykset tulee tämän lakiesityksen velvoittamana sisällyttää osaksi poliisin peruskoulutusta, minkä lisäksi poliiseille tulee maakunnan toimesta järjestää säännöllistä koulutusta ja kursseja eläinsuojeluasioista.

Lakiesitykseen tulee kirjata, että kaikissa tapauksissa, missä edellytetään eläinten hyvinvoinnin tai terveyden arvioimista, tulee arvioinnin suorittavan tahon aina olla koulutukseltaan eläinlääkäri. Perusteluina tälle näemme sekä klinisen koulutuksen ja kokemuksen, että asiantuntijuuden tuoman vahvemman luotettavuusolettaman oikeuskäsittelyyn johtavissa tapauksissa. Tästä pätevyysvaatimuksesta joustamista ei tule laissa eikä sen perusteluissa missään tapauksessa eikä millään perusteilla sallia. Myös useimpien eläinlääkärien kanta on, että valvontaa tekevien viranomaisten pätevyysvaatimukset tulee kirjata lakiin yksiselitteisesti.

Vanhan luonnoksen 72 §:n 5 momentissa maakunta veloitettiin järjestämään eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitaminen myös virka-ajan ulkopuolella. Eläimiin liittyvät rikokset ja kaltoinkohtelut eivät katso kelloa, joten tämä momentti on palautettava uuteen luonnokseen. Vai ajateltiinko esimerkiksi kituvat eläimet jättää odottamaan seuraavan työpäivän alkamista?

Valvonta ja tietojen julkisuus

Uudistuksen tavoitteena on mm. lain uudistaminen eläinsuojeluvalvonnan tehostamiseksi. Valvonnan toteutuminen, onnistuminen ja kattavuus onkin yksi tärkeimpiä kysymyksiä lain tultua voimaan. Tiedämme hyvin, että nykyisenkään eläinsuojelulain noudattamista ei pystytä riittävässä määrin valvomaan; mitä hyötyä on parannuksista, mikäli niitä ei voida valvoa?

Edellytämme, että laissa annetaan valvontaviranomaisille oikeus ja velvoite tarkastaa tuotantoeläintiloja ja muita pysyviä, laajamittaisia eläinten pitopaikkoja ilman epäilyä tai ennakkovaroitusta.

● 79 § teurastamojen kameravalvonta

Uusi laki mahdollistaisi eläinsuojeluviranomaisille teurastamoiden tallentavan kameravalvonnan, mutta se koskisi vain Ruokaviraston valitsemien kohteiden videovalvontaa Ruokaviraston vaatimuksesta. Eläinoikeuspuolueen näkökulmasta valvonnan tehostamiseksi kameravalvonta tulisi olla osana kaikkea ammattimaista ja kaupallista eläintenpitoa, pois lukien kotirauhan piirissä olevat tilat.

Eläinoikeuspuolueen kanta on, että kaikkiin teurastamoihin veloitetaan asennettavaksi pakollinen kameravalvonta, jonka tallentaman materiaalin tulee olla

julkista ja todistekelpoista mahdollisissa oikeudenkäynneissä, ja jota valvontaviranomaisten tulee tarkkailla säännöllisesti. Esityksen mukaisessa muotoilussa on ilmiselvää vaara siihen, että käytännössä kameravalvontaa ei tulla pitämään tarpeellisena. Teurastamoiden pakollinen kameravalvonta on näin ollen myös valvonnan tehokkuuden kannalta selkeämpi muotoilu. Kameravalvonta teurastamoissa on säädetty pakolliseksi jo mm. Ranskassa. Ehdotamme, että pykälän perusteluihin lisätään toivomus siitä, että sekä tuottajien että kuluttajien tulee osallistua kameravalvonnan rahoitukseen, sillä toiminnan lakisääteisyys tarkkailu ja takaaminen on paitsi tuottajan ja teurastamojen, myös kuluttajan etu.

- **87–88 § ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus**

Kiitämme 87-88 §:ssä säädettävää laajaa ilmoitusvelvollisuutta epäillyistä eläinsuojelurikoksesta.

Hallinnolliset pakkokeinot

- **92–104 § hallinnolliset pakkokeinot**

99 § 1 momentissa kuvattuihin pakkokeinoihin ryhtymisen perusteeksi on lopettamista lukuunottamatta muutettava eläimen hyvinvoinnin vaarantuminen tai valvontaviranomaisen antamien määräysten noudattamatta jättäminen. Eläinyksilön edun mukaista ei ole odottaa hyvinvoinnin vakavaa vaarantumista.

Toivomme, että hallinnollisten pakkokeinojen perusteluissa korostettaisiin syyttäviviranomaisen velvollisuutta hyödyntää rikoslain määrittelemää eläintenpitokiellon rangaistusasteikkoa kokonaisuudessaan, myös pysyvien eläintenpitokieltojen osalta.

Muut kommentit

Eläinoikeuspuolueen kanta on, että uuden lain nimeksi pitäisi tulla *eläinlaki*. Ehdotetussa muodossaan 'laki eläinten hyvinvoinnista' tai 'eläinten hyvinvointilaki' otsikkoon sisällytetään tarpeettomia sivumerkityksiä ja ohjataan sen tulkintaa. Lain ei kuitenkaan pitäisi otsikkotasollakaan sisältää hyvinvointipesua vaan kuvata asiaa kuten se on.